

7. Het Verraad van een Nageslacht

Het moet zo ongeveer 10 uur 's-avonds op de 18de Mei 1981 zijn geweest dat ik eindelijk thuis kwam na een moeilijke week van overleg, structurering, programmering en kwaliteitsborging van het eerste EU-project dat ik een half jaar eerder had binnengesleept. Maar het werken met Fransen, Duitsers, Engelsen en Nederlanders in de werkruimten van de Universiteit in London had, bij het ontbreken van de zieke projectleider, de nodige moeite gekost. Het feit dat ik had aangegeven vroeg in die middag thuis te kunnen zijn, mislukte door het missen van vier aansluitingen tussen Heathrow en Amsterdam. Toen ik dus redelijk vermoeid zes uur later mijn aankomst meldde, kreeg ik de wind van voren en deelde mijn echtgenote mij in niet mis te verstane woorden mee, dat als gevolg van mijn constante verblijf buitenshuis ze maar beter een flatje voor zichzelf kon huren. Helaas was Mirjam, op dat moment 17 jaar oud, getuige van een redelijk verhitte woordenwisseling, en mijn reactie was er eindelijk eentje in de vorm van: "dat moeten we dan maar onmiddellijk regelen. Ons huwelijk is op de klippen geraakt en ik zal zelf wel voor een andere woongelegenheden zorgen". Ik denk dat Elly dat antwoord niet had verwacht want ze pakte woedend een koffertje met de meest noodzakelijke reisbenodigdheden in en vertrok in haar auto naar Dordrecht. Mirjam had maar één enkele en simpele reactie: "Dat is het beste wat jullie kunnen doen". Een constatering waar ik absoluut niet op had gerekend. Een paar dagen later kwam Elly terug en ik vertelde haar dat ik woonruimte had gevonden en van plan was zo spoedig mogelijk mijn onderdak aan de andere kant van Eindhoven in te gaan richten.

Aan dit voorval was nogal het één en ander vooraf gegaan. Zaken en gebeurtenissen die onze samenleving nu niet bepaald hadden bevorderd. Daar was in de eerste plaats de constante inmenging en het bijna constante bezoek van Elly's Moeder die meestal de nodige extra gasten meebracht en bij hun aanwezigheid het huis in een dichte mist van sigarettenrook plaatsten. Verzoeken om dat na te laten, hielpen niet. Ik moest niet zo zeurderig zijn, maar die giftige rookwolken bevorderden mijn constant optredende maagzweer niet erg. Een bezoek van een weekje van een nichtje van Elly, dochter van haar Vader's broer Jan, werd een ramp. Twee dagen na aankomst miste de jonge gast haar portemonnee en ze nam aan dat ze die ergens verloren had. Ik geloofde daar niet erg in, ging op onderzoek uit en vond het lege portemonneetje tussen de lakens in de linnenkast. Ik confronteerde Elly met m'n vondst en dit had natuurlijk een kleine explosie tot gevolg. Eerst ontkenning, later de mededeling dat ze niet van onze inkomsten kon leven enz. Het feit dat ik, toen we nog bij haar ouders inwoonden, zelf regelmatig geld uit mijn jaszakken miste, had als nare consequentie dat ik het vermoeden kreeg dat Elly of haar weinig betrouwbare moeder zich zo af en toe op die wijze verrijkten. Het ergste was het constante gezeur om op basis van een lening een auto aan te schaffen. Iets waar ik faliekant op tegen was. Na mijn ongelukkige aanschaf van tweede hands auto's en de ellende die dat met zich meebracht, stond ik er op eerst voor een dergelijke uitgave te sparen. Maar een zodanige aanpak was men bij haar familie niet gewend en bleef een punt van ergernis aan beide kanten. Natuurlijk werden ook mijn studies niet erg hartelijk ondersteund. Die gingen ten koste van mijn volledige aandacht voor de andere leden van ons gezin, maar de verwachting dat een betere opleiding ook meer geld in het laadje zou brengen, vergoedde dat bij mijn echtgenote enigszins. In mijn contacten met mijn

Amerikaanse collega's in het APT programma, maakte ik kennis met de "Vader" van dit door ons (PHILIPS) aangeschafte systeem, dr. D.T. Ross. Ik leerde al spoedig dat Ross zich bezig hield met het ontwikkelen van een krachtige programmeertaal en bijbehorend systeem dat voor het ontwerp van eveneens geavanceerde programmatuur zouden kunnen leiden. Ik kreeg dat AED systeem op slinkse wijze ons bedrijf binnen en na een jaartje van vallen en opstaan en een goede indruk van de mogelijkheden te hebben gekregen, vroeg ik via de leiding van het Nat. Lab. of het mogelijk was om maximaal twee jaar in de staf van Ross met een soort sabbatical te worden opgenomen. Na veel vijven en zessen ging men er mee akkoord en het opmerkelijke was dat Elly met het vertrek van ons gezin naar Boston geen moeite bleek te hebben, ondanks het feit dat ze geen woord Engels sprak en het ook vertikte lessen in de Engelse taal te volgen. Alles was op een gegeven moment geregeld en mijn toekomstige mentor, Douglas Ross, had al een appartement gehuurd, toen ik het verzoek kreeg even bij mijn directeur, prof. dr. ir. Harinx, thuis langs te komen. Daar kreeg ik de pijnlijke mededeling dat mijn groepsleider, ir. Schoenaker, mij niet kon missen en hij verzocht mij in het belang van het bedrijf dat avontuur niet aan te vangen en gewoon in mijn functie als onderzoeker te blijven werken binnen de muren van het Natuurkundig Laboratorium van Philips. Ik zou dan als ogen voor Schoenaker moeten fungeren als gevolg van het sterk afnemende gezichtsvermogen van de groepsleider zelf. Ik had er enorm veel moeite mee, vooral toen ik later het vermoeden kreeg dat mijn groepsleider helemaal niet op mijn medewerking zat te springen en van niets wist en er een sterke aanwijzing was dat Elly prof. Harinx persoonlijk had benaderd en hem had gevraagd een excuus te bedenken om mijn verblijf bij het MIT ongedaan te maken. Bij de opsomming van de moeilijkheden die mijn rol als huisvader van een (weliswaar) klein gezin opleverde, kan ik de meest beschamende rol die Elly in de omgang met mijn collega's, medewerkers en assistenten speelde niet uit mijn herinnering bannen. Ik moest op een dag waarop Sylvia vrij van school was een werkbezoek aan Hilversum brengen. Elly wilde graag meerijden om samen met Sylvia het dorp Hilversum wat beter te leren kennen. Toen een medewerker, Ruud van der Meer, hoorde dat ik via Utrecht naar Hilversum zou rijden, vroeg hij of het bezwaarlijk was om mee te rijden en hem in Utrecht af te zetten. Omdat het een zakenreis was, bleek een verzoek van hem totaal overbodig. Zonder enige moeite bood ik hem de enig vrij gebleven plaats in mijn autootje aan en met Elly naast mij en Ruud en Sylvia op de achterbank reden we richting Utrecht. Een vijftal kilometers voor een afslag moest ik met veel moeite een manoeuvre uitvoeren om een aanrijding met een plotseling van rechts komende auto te ontwijken. Die manoeuvre werd me met een klap in mijn gezicht beloond. Waarom Elly zo reageerde snap ik nog steeds niet maar het leek er sterk op dat ze haar superioriteit ten opzichte van haar echtgenoot even heel duidelijk tegenover één van mijn medewerkers wenste te demonstreren. Van der Meer zat verslagen op de achterbank, alsof hij die klap had ontvangen. Om op een zodanige wijze tegenover je collega's te kijk te worden gesteld, had tot gevolg dat die klap feitelijk iedere volgende dag van ons huwelijk werd gevoeld. Misschien niet door Elly, maar zeker door mij.

Veel later kwam er een eind aan onze verbintenis op de wijze die ik aan het begin van dit overzicht beschreef. Overleg met mijn vroegere huisdokter Huygen had tot gevolg dat ik de huisdokter die Huygen had opgevolgd, vertelde dat ik vooralsnog een andere woonruimte ging zoeken en dat het van het verdere gedrag van Elly afhing of er nog mogelijkheden

waren het huwelijk te redden. Het bleek later dat Elly op hoge poten naar haar huisdokter was gestapt en haar had verweten mij te adviseren een soort afkoelingsperiode op dit besluit te laten volgen. Toch was het moment dat ik met een bureau, mijn computer, wat literatuur, een stoel, een matras, een kussen, een slaapzak en wat eetgerei het huis in de Groen van Prinstererlaan 32 verliet, de officiële start van onze scheiding. Althans volgens een uitspraak van de Hoge Raad.

Mijn feitelijke scheiding vond dus plaats op 18 Mei 1981 toen mijn ex-echtgenote (ik zal haar in de rest van deze opsomming maar bij haar voornaam: Elly, noemen) genoeg van mijn vele werkzaamheden en reizen had en mij meedeelde dat ze een flatje voor haar zelf zou zoeken. Ik heb dus dat initiatief overgenomen en heb het huis verlaten en zelf een onderkomen gevonden. Ik heb toen het meest nodige meegenomen en heb het huwelijk verlaten op exact dezelfde wijze en voorwaarden als waarop later in 1987 de legale echtscheiding plaats zou vinden. Dat wil zeggen ik liet het huis, de auto, en bijna de complete inboedel achter en droeg het allemaal aan Elly over. In November van 1981 kreeg ik de kans de plaats in te nemen van de assistent van de directeur van de engineering afdelingen bij PTI in Hilversum. Ik greep die kans onmiddellijk aan en verhuisde 30 September 1981 van mijn tijdelijke woning in Eindhoven naar een flatje in Hilversum. Bij het uitruimen van mijn huis in Eindhoven bleken Elly en dochter Mirjam onbegrijpelijk behulpzaam. Omdat ik die dag op veel afdelingen in Eindhoven aanwezig diende te zijn, boden ze aan mijn overigens goed verzorgd huis schoon te maken. Van dat schoonmaken kwam niets terecht. Later ontdekte ik dat de post die dag een privé brief voor mij aan dat adres had bezorgd. Die brief was in handen van, laat ik nu maar zeggen, de vijand gekomen die er allerlei zaken uit fantaseerden die mijlen van de waarheid lagen. Men ging zo ver mij er van te verdenken dat ik een buitenechtelijk kind had en dat voor alles en iedereen geheim had gehouden. Toen ik overhandiging van die brief eiste, bleken de dames die te hebben verbrand. Natuurlijk bleven de fantasieën bestaan en toen besloot ik maar om hen in hun waan te laten. Dat is waarschijnlijk tot aan vandaag zo gebleven.

Ondanks alles heb ik daarna geprobeerd een uiterst vriendschappelijke band met Elly te onderhouden en haar onder andere meegenomen op mijn reizen naar Londen, Budapest, Oslo, Boston, New York en Zwitserland. Maar haar houding veranderde niet en het leek uitgesloten dat er een betere band tussen ons zou gaan ontstaan. Gedurende onze vele bezoeken en reizen was ze slechts van haar hotelkamer af te branden tenzij ik haar vergezelde terwijl bijna alle semi-zakelijke lunches en dineetjes door haar werden geboycot. Gedurende al die zakelijke ontmoetingen en vergaderingen bleef ze er op staan dat ik na de middag haar moest onderhouden en zo gebeurde het dat ik eveneens vaak twee maal de lunch en/of twee maal het dineetje weg moest zien te slikken. De eerste meestal in het zakelijke gezelschap en de tweede met Elly. Helaas, het werd zoals zo vaak een compleet drama. Ze vond mijn buitenlandse collega's overdreven in hun pogingen om een nauwe band met mij (lees Philips) te creëren en liet niet na iedereen waar ik mee aanraking kwam te bekritisieren; achter hun ruggen natuurlijk.

Na een poging mij te vergezellen naar het officiële diner van ons zeer succesrijke IFIP-congres, CAPE'83, en haar gedrag tijdens die samenkomst (ze sprak met niemand anders dan met mij) gaf ik mijn pogingen op. Ze draaide zelfs de rug toe naar prof. van

Wijngaarden, waarmee ik op bijzonder vriendelijke voet was komen te staan en alles van mij over AED wenste te voren. Voor mij was de relatie met prof. Van Wijngaarden op bijna kameraadschappelijke voet komen te staan, het grootste talent dat Nederland op het gebied van de linguïstiek kende. Haar houding tijdens dat diner voelde ik als een blamage waarvoor ik me zelf verantwoordelijk hield.

In 1985 kreeg ik toevalligerwijs weer contact met een oude kennis, Francine Pfeiffer, die via Parijs op doorreis was naar Griekenland en we besloten elkaar van onze levens en lotgevallen via post en telefoon op de hoogte te houden. Voor mij was het een gelukkige omstandigheid want ik voelde me niet meer compleet nu ik van enige menselijke genegenheid uitgesloten raakte. Tijdens enkele bezoeken die ik naar de VS moest brengen, ontmoetten we elkaar en het enorm eenzame gevoel dat ik met me meezeulde viel geleidelijk weg. Omdat ik als voorzitter van een internationaal consortium diverse malen San Francisco en Los Angeles bezocht, vergezelde Francine me diverse malen op deze bijeenkomsten. Omdat ze een enorme aandacht voor allerlei zaken had en met speels gemak iedereen die ze tijdens informele aangelegenheden en etentjes ontmoette en met haar kwinkslagen en onbegrensde informatie in gesprekken wist te betrekken, werd mijn aanwezigheid ontzettend gemakkelijk gemaakt.

Deze ontmoetingen waren ook een afleiding voor Francine wiens huwelijk omstreeks dezelfde tijd als dat met mij en Elly gebeurde, op de klippen was geraakt.

Kortom, we werden eerst goede maatjes, daarna dikke vrienden en tenslotte realiseerden we ons dat we voor elkaar bestemd waren.

Mijn huwelijk met Elly vond een moeizaam einde, maar we werden begeleid door een advocate, Mevr. Wiggert, het eens over een afsluiting waarin ik praktisch alles (huis, auto en inboedel) aan haar schonk en ik haar een alimentatie van ongeveer 5000 Ned. Gulden per maand toezegde. Dat wel onder de voorwaarde dat indien mijn inkomsten door omstandigheden (pensionering, ziekte, enz.) zouden veranderen, wij onder elkaar de gemaakte afspraken konden en mochten herzien. Het echtscheidingsconvenant werd na een aantal zittingen in 1986 opgesteld en omdat beide partijen door een advocaat dienden te worden bijgestaan, kwamen we overeen dat Mevr. Wiggert Elly's officiële advocate zou zijn en een zekere Mr. Lang mij zou vertegenwoordigen. Dat laatste gebeurde op een erg ongewone manier. Lang had het convenant gekregen en maakte een afspraak met mij. Wij ontmoetten elkaar in de restauratie van het station in Eindhoven waar ik mijn handtekening onder het convenant zette en hij hetzelfde moest doen. Voordat hij dat deed, merkte hij op dat mijn echtgenote zwaar overbedeeld was en raadde me aan het convenant niet te tekenen, maar opnieuw met de andere partij te gaan praten om betere voorwaarden voor mij uit het vuur te slepen. Dat was ik niet van plan en na veel vijven en zessen zette hij toch zijn handtekening.

Op 20 Mei 1988 trouwden Francine en ik in het plaatsje Moss Beach aan de Californische kust en werd afgesproken dat Francine, na haar huis te hebben verhuurd, naar Nederland zou komen. Ik zal niet uitweiden over de wijze waarop mijn moeder, mijn dochters en hun partners Francine hebben ontvangen, maar van enige uitbundigheid was (natuurlijk) geen sprake. De enige uitzondering was Nouchka die een paar maal bij ons kwam logeren en ondanks de taalproblemen het best met Francine kon vinden. De omstandigheden

waaronder we trouwden waren verre van ideaal. Francine was gevoelig geworden voor de uitbarstingen van de natuur die haar ernstige allergische problemen bezorgde. Ook de reuk van chemische stoffen stortten haar leven in een continue strijd. Ze had me daarvoor al een aantal malen over ingelicht en me gewaarschuwd dat een leven met haar nu niet bepaald een lolletje kon zijn. Maar ik had het gevoel dat het na mijn eerdere huwelijk nauwelijks erger kon en stelde alles in het werk om haar leven zo plezierig mogelijk te maken, inclusief de diverse tochten en tochtjes naar dokters die haar konden bijstaan in haar meest ernstige allergie-aanvallen. Die bleken uiteindelijk afkomstig te zijn van haar vroegere beroep als chemisch analiste en het feit dat haar huis in Palo Alto van termieten was gezuiverd met chemische substanties die vele malen de gebruikelijke doses overschreden hadden.

Zoals we eerder hadden afgesproken, vertrok Francine in Augustus 1988 naar Nederland nadat we haar woning aan een echtpaar die beiden pediatrie-artsen waren, hadden verhuurd. De opbrengst van de huur dekte de hypotheek en de woning die we voor Kathy, Francine's dochter, hadden gehuurd. Maar ondanks de hoge alimentatie bleef er genoeg van mijn salaris over om er behoorlijk van rond te komen. De weekenden werden meestal gebruikt om Francine een betere indruk van Nederland (en vooral Friesland) te geven. Die samenleving ging goed totdat een bepaalde woning in ons appartementsgebouw werd overgedragen aan een andere huurder. Die liet kennelijk de vloer van zijn flat voorzien van een goedkoop soort vloerbedekking dat doordrenkt was met het middel dat brandwerend werkt maar een uitzonderlijk nare geur verspreidde. Een geur die tot alle 20 woningen doordrong. Die rollen tapijt bleven wekenlang in de gang liggen en zorgden bij Francine voor hevige astmatisch-achtige aanvallen. Zo erg dat we vaak in onze auto naar buiten vluchtten en af en toe de helft van de nacht half slapend in de auto doorbrachten. Een verhuizing was het enige middel om deze nare situatie te ontvluchten want bezwaren tegen deze aanval van onze omgeving hielpen absoluut niet. We waren zo gelukkig tijdelijk een woning in Loosdrecht te kunnen huren en boden ons appartement te koop aan. Gelukkig vond de overdracht aan een weduwe (waarschijnlijk in goede doen) snel plaats en we sjoewden het meubilair en de boeken naar een opslagruimte die we voor een klein bedrag hadden kunnen huren. De huur van de woning in Loosdrecht zou eind 1989 aflopen en we dienden dus voor het einde van dat jaar een andere woongelegenheid te zoeken. In die tussentijd brachten we een groot aantal bezoeken aan mijn Moeder in Eindhoven en waren zelfs de gast van Sylvia en Mirjam die resp. in Dordrecht (later Ammerzoden) en Eindhoven woonden. Die bezoeken vonden in een tamelijk gefrustreerde omgeving plaats. Geen van beide dochters kon een wat vriendelijker omgang met Francine en ook mijzelf kennelijk opbrengen, maar we maakten er het beste van. Dat veranderde snel in de houding met Mirjam die naar aanleiding van haar aanstaande huwelijk duidelijk maakte dat ze niet op de aanwezigheid van Francine gesteld was. Daar werden niet zoveel woorden aan gewijd, maar het feit dat Francine, los van mij, een plaatsje in een volgauto werd aangeboden, maakte één en ander heel duidelijk. Francine reageerde later dat ze er niet over dacht bij het huwelijk aanwezig te zijn en ik wenste haar daarin te volgen. Ze stond er echter op dat die weigering niet voor mij gold. Ze insisterde dat mijn aanwezigheid absoluut noodzakelijk was en ik legde me bij haar besluit neer. Tot

op vandaag heb ik daar spijt van, maar daar is nu niets meer aan te verhelpen omdat Francine's besluit als het ware onherroepelijk en zeker niet herroepbaar bleek te zijn.

Eind 1989 kochten we een aardig ogend woninkje aan de Rembrandtlaan in Hilversum en lieten tegelijkertijd een zeer ouderwetse keuken moderniseren. Al met al een grote uitgave waar Francine de eerste betaling uit haar reserves (het huis in Palo Alto was inmiddels verkocht) voor uittrok. We richtten die woning zo plezierig mogelijk in met het huisraad dat afkomstig was uit ons verkochte appartement en zorgden voor enkele aanvullingen. Echter, wat we bij de aanschaf niet wisten, was dat de muren van de woning feitelijk opslagplaatsen van fungi en schimmels bleken te zijn. Al spoedig bleek dat Francine in geen van beide slaapkamers aanwezig kon zijn en we richtten zo goed en zo kwaad als het ging een soort nood-slaapvertrek in de ruime en van tegels voorziene badkamer in. Omdat we nog maar twee jaar voor de boeg hadden voordat ik met pensioen zou gaan en we reeds besloten hadden daarna naar de VS te vertrekken, probeerden we ons zo goed mogelijk in deze nieuwe situatie te schikken. Na haar verjaardag in Augustus 1989 vertrok Francine voor een paar maanden naar Californië en moest ik me, na een zeer emotioneel afscheid, haar gezelschap voor die tijd missen. Het viel me zwaar en ik was zielsgelukkig haar in Oktober weer in de armen te kunnen sluiten. Vanaf dat moment stonden onze activiteiten in het centrum van het onoverkomelijke afscheid van Nederland.

Een jaar daarvoor kreeg ik de mededeling dat mijn inspanningen om met behulp van Europese firma's en gesteund door de EEG zelf gezamenlijke projecten te lanceren en uit te doen voeren, mij met een eervolle vermelding en een prijs van ongeveer Fl. 10.000 was beloond. Francine en ik besloten dat geld te gebruiken om de rest van de hypotheek op de woning die in Eindhoven aan Elly was toegewezen, af te kopen. De administratieve rompslomp bleek mee te vallen en na het beëindigen van die druk op onze inkomsten schreef ik Elly de volgende brief (Brief 1):

21 Nov. '90, Hilversum

Beste Ellie

Na ons telefoongesprek van een paar dagen geleden moet ik je helaas een wat minder plezierig bericht toesturen. Het aanbod om na mijn pensionering als ass-prof aan de Universiteit van Washington te doceren is ingetrokken. Dat betekent ook dat mij dan veel geringere inkomsten een deuk in de plannen geven. Door de stijgende kosten van de huizenmarkt heb ik wel kans gezien de resterende hypotheek op ons (nee jouw) huis af te kopen. Dat is al in gang gezet en hoop dat dat snel wordt afgewikkeld. Wil jij om me daarin tegemoet te komen afzien van de jaarlijkse aanpassingen voor de extra kosten van het levensonderhoud?

Indien je daar niets voor voelt, laat me dat dan svp zo snel mogelijk weten.

Hopende dat je gezondheid niets te wensen over laat.

Hartelijke groeten

Omdat ik na een week nog steeds niets van haar had gehoord, heb ik haar opgebeld en naar haar reactie gevraagd. Ze vertelde me dat ze ingenomen was met de afgekochte hypotheek want dat stelde haar in staat een nieuwe hypotheek af te sluiten. Ten aanzien van de grote som die ik had overgemaakt om de hypotheek te beëindigen, vroeg ik haar de komende jaren af te zien van jaarlijkse aanpassingen van de alimentatie. Die afkoopsom zou volgens mij eventuele aanpassingen in de kosten van het levensonderhoud opvangen. Ze ging hier zonder verdere bezwaren mee akkoord en sprak de wens uit om van tijd tot tijd toch een telefonisch contact te onderhouden.

Eind 1991 was een periode waarin we allerlei stappen ondernamen om ons op ons vertrek naar de VS voor te bereiden. Het belangrijkste was dat ik een verblijfsvisum aan moest vragen, een affaire die ons diverse malen naar het Amerikaanse consulaat in Amsterdam bracht en waarbij ik een grote stapel documenten moest opvragen, opstellen en of invullen. Ook werd ik medisch onderzocht. Men was vooral benieuwd naar en benauwd voor voor het toelaten van een emigrant die een venerische ziekte met zich mee kon sleuren. Het moeilijkste was om tot een goede financiële regeling met mijn ex-echtgenote te komen. De aftrap daarvoor was de volgende brief. (Brief 2).

Amsterdam, 20-12-91

Hallo Elly

Nog een paar maandjes en we staan op straat. Ons huis in de Rembrandtlaan is verkocht. Helaas met een flink verlies. En op dat moment hadden we best een opkikkertje kunnen gebruiken. Maar deze brief gaat over een belangrijk punt.

Mijn salaris wordt met ingang van 1 Mei a.s. zo'n 40% lager. Geen vakantiegeld en geen eindejaarsbonus meer. Zoals je weet hebben we bij de bestudering en de uitleg van Mr. Wiggert in ons echtscheidingsconvenant afgesproken dat de alimentatie kan worden aangepast als mijn inkomsten dalen. We mogen dat onderling regelen.

Omdat ik in 1992 nog 4 maanden werk is het hele jaar dus niet verloren en stel ik voor die alimentatie van de nu geldende 59000 te verlagen naar 40.000 en in de jaren daarna op 45% van mijn pensioen te brengen. Dat zal afhankelijk van de koers van de dollar variëren van 32.000 tot 42.000 per jaar. Dat stelt ons in staat de enorme kosten van de overgang van hier naar de VS wat op te vangen. We moeten opnieuw beginnen omdat we slechts de boeken mee kunnen nemen. Eerlijk, ik zie er erg tegen op, maar de kogel is door de kerk.

Laat me per ommegaande weten of je hier mee akkoord bent. Tot 29 April wonen we nog in ons verkochte huis. Als ik niets van je hoor, neem ik aan dat je geen problemen hebt en stilzwijgend dit voorstel aanvaardt.

Vanuit een kille hotelkamer mijn hartelijke groeten.

Jaap"

(De brief was in handschrift geschreven, maar duidelijk leesbaar en door mij ondertekend).

Kort daarop heb ik haar weer moeten bellen en haar naar de reactie gevraagd. Ze vertelde me dat ze de brief had gekregen en er over na moest denken. Dat duurde niet lang want 2 weken later liet ze me weten met mijn voorstel akkoord te gaan. Behalve het afscheid dat ik van mijn vele collega's in en buiten Philips moest gaan nemen, stond ons eigenlijk niets meer in de weg. De tickets waren besteld en al onze spulletjes die we naar de VS zouden sturen, hadden we netjes ingepakt. Een deel van het meubilair werd over de 2 dochters verdeeld en Sylvia had zich bereid verklaard de Televisie, de CD-speler en de VHS-speler zo lang op haar zolder op te slaan. Indien we later kans zagen toch nog een huisje in Nederland of Frankrijk aan te schaffen, zou dat een eerste aanvulling van het meubilair zijn. Dat gold ook voor een keukentafel met stoelen en een aantal dozen met het eetgerei. Mijn uitermate kostbare muntenverzameling gaf ik aan Mischa Natrop in beheer met de toezegging dat die, indien hij die verzameling verdere inhoud zou geven, hij het als een geschenk van ons kon beschouwen. Hij scheen er reuze blij mee te zijn. Ik nam aan dat mijn fiets, het schilderij van Summer Lowe en mijn Oosthoek encyclopedie voorlopig in Eindhoven zouden blijven en dat we die op een later tijdstip naar een voor ons nog onbekende bestemming zouden kunnen verschepen.

Tijdens de Oudejaarsavond van 1991, vier maanden voor mijn pensionering ondernam ik een poging om de verbroken relatie met mijn jongere broer te herstellen. Dat lukte zonder veel moeite. Ze bleken erg ingenomen te zijn met de verbeterde situatie en alles leek een verdere goede verstandhouding niets in de weg te staan.

Daarop volgde ons vertrek op 10 Mei 1992 naar de Verenigde Staten. Het afscheid van mijn dierbare Nederland was niet al te moeilijk en er bleven genoeg werkzaamheden over in mijn functie als hoofdredacteur van het door Samsom uitgegeven CAD/CAM handboek dat ik voor een groot deel zelf moest vullen omdat de bijdragen van andere experts op dit gebied uitbleven. Eind December vloog ik voor een weekje naar Amsterdam om de 89ste verjaardag van mijn moeder bij te wonen en de verdere werkzaamheden met Drs. Brinkman van Samsom te bespreken. Ik ging alleen want Francine wenste niet verder met een tamelijk vijandige familie- en kennissenkring van mijn moeder te worden geconfronteerd. Een besluit waar ik haar groot gelijk in gaf. Tien maanden later toen mij in Arizona een grote onderscheiding voor mijn werk aan CAD en CAM werd uitgereikt, werden we tevens geconfronteerd met het feit dat moeder een heupoperatie niet had doorstaan en stervende was. Mijn onmiddellijke vertrek naar Nederland kwam voor een laatste ontmoeting met mijn moeder te laat en alles wat overbleef was haar begrafenis bij te wonen en de herinnering aan mijn relatie tot de vrouw die mij het leven had geschonken en met mij de liefde voor muziek had gedeeld, in het openbaar kenbaar te maken. Tot mijn verrassing bood Riena Vlot haar verontschuldiging aan over de wijze waarop ze Francine tijdens een eerdere ontmoeting had bejegend.

Onze eerste belevenissen na aankomst in de VS zijn uitvoerig beschreven in "Een onsamenhangende samenleving" waarin de belevenissen van een gepensioneerde immigrant centraal staan. Na een jaartje in McKinleyville in het uiterste Noorden van Californië te hebben gewoond, zijn we, gedwongen door minder prettige klimatologische omstandigheden, verhuisd naar Willits. Een stadje in het centrum van Mendocino County

waar we het nu al 20+ jaren hebben uitgehouden. Natuurlijk ieder jaar onderbroken aan ons bezoek aan Frankrijk waar we in 1994 in Puilacher een appartementje hadden gekocht. De eerste bezoekers daar waren Sylvia en haar familie die we, tot op het moment dat ze hun tenten in de omgeving hadden opgeslagen, in een wat overmatig bevolkte woning hun keuzes hadden gemaakt. Niet lang daarna kwamen Sylvia en Louis een paar weken in Puilacher (het gehucht waar ons vluchtheuveltje stond) logeren. Een Engels stel dat we al spoedig hadden leren kennen, hadden de sleutels van ons woninkje in beheer en gaven die na een telefoontje van ons aan Sylvia gedurende die weken aan hen af. We besloten dat dat de eerste en de laatste keer zou zijn om gasten zonder onze aanwezigheid hier te huisvesten. Bepaald schoon werd de woning niet nagelaten en zonder een goed toezicht is een dergelijke huisvesting van anderen eigenlijk niet te accepteren. Bij een bezoek aan Mirjam en Pieter op de terugreis van Puilacher naar San Francisco zouden we de lunch bij m'n jongste dochter gebruiken. Althans dat was de bedoeling. Toen we na een uur wachten op de bewoners eindelijk aan de grote ronde tafel in de keukenkamer waren gezeteld, werden we op een "Tom Poes" en een uitsluitend in het Nederlands gevoerd gesprek van de kant van Pieter getraceerd. Francine werd koudweg buiten de gehele communicatie tussen hen en mij gelaten en dus volkomen genegeerd. Ze besloot daarom maar naar de woonkamer te verkassen en op de bank te wachten tot het moment waarop ik (geheel ontgoocheld door hun houding tegenover Francine) opstond en met haar de deur (zoals later bleek voorgoed) van hun royale woning achter ons sloot en onze reis vervolgde. Dat onderonsje heeft me toen nog eens duidelijk gemaakt dat Francine niet gewenst was en we dus beloten om daar de conclusies uit te trekken. De kwalificatie van de kant van Pieter loog er in de daarop volgende briefwisseling niet om en zal ik dan ook maar liever niet uit de doeken doen hoewel de hypothetische analyse van dokter Roelofs dat ik mogelijk lijd aan een narcistische persoonlijkheidsziekte genoeg zegt. Hoewel we met de verjaardagen van de drie kinderen van Mirjam hen aanvankelijk trouw een geschenk(je) stuurden, volgden daarop meestal eenzelfde stilzwijgen dat Francine tijdens dat bezoek had ervaren. De andere gasten, die ons in 1995 in Frankrijk bezochten waren een bloedverwant en z'n echtgenote. Dat werd een grote ontgoocheling. Vanaf het moment dat we ze na aankomst een bord soep hadden aangeboden, begon die bloedverwant me te vertellen dat ik de ruzie met Mirjam en Pieter moest bijleggen. Op een toon van: "Je moet je verontschuldigen aanbieden". Wat hem daartoe dreef, is me nooit duidelijk geworden, maar hij begon dit soort dwangbevelen tijdens een dineetje in een bevriend restaurant te herhalen. Daarbij werd de toon waarop hij me aansprak hoe langer hoe dreigender. Ik beet hem, inmiddels ook kwaad geworden, toe dat hij zich niet met mijn familie-omstandigheden had te bemoeien en toen was het hek van de dam. De gastvrouw van het restaurant begon zich duidelijk ongerust te maken. Op een bepaald moment deed ik er het zwijgen toe. We zijn naar ons huisje gereden, hebben hen op de reservebank laten slapen en hebben met een zucht van verlichting hen direct daarna naar hun vakantiebestemming af laten reizen. Later deelde Sylvia mij mee dat niemand ons mocht vertellen dat Mirjam zwanger was en dat wij daar niets van mochten weten op voorwaarde dat we onze excuses aan dokter Pieter dienden aan te bieden.

Zo sleepten we ons door de jaren heen. Een redelijk contact met Sylvia en haar gezinnetje en een overdonderend stilzwijgen van de andere dochter.

Toen Pieter, de echtgenoot van Mirjam een baan als longarts in Sneek aanvaardde, verkocht Elly haar huis en betrok een huis dat een kennis of een familielid in Akkrum had gekocht om zo dichterbij haar kleinkinderen uit Mirjam's huwelijk te kunnen zijn. Dat scheen, vanaf onze afstand beoordeelend, geen groot succes te zijn. Tevens werd mij duidelijk gemaakt dat Elly wellicht symptomen van de ziekte van Alzheimer vertoonde. Deze informatie kreeg ik slechts van de zijde van Sylvia die al jaren een soort liefde-haat relatie met haar zuster had. Op het moment dat Elly 65 jaar werd (in 2001) en door voor mij nadelige administratieve aanpassingen aan mijn en Francine's AOW werden ingevoerd, besloot ik Elly nogmaals te verzoeken onze gecombineerde alimentatie en pensioenregeling aan te passen. Ik wist niet dat de opbrengst van het huis in Eindhoven in de jaren na onze scheiding inderdaad gebruikt was om een nieuwe hypotheek af te sluiten en wat er met al dat geld is gebeurd is me compleet onduidelijk geworden totdat ik weer, uit de mond van Sylvia vernam, dat Elly in Friesland diverse malen verhuisd was, haar oorspronkelijke inboedel van de hand had gedaan en dus eigenlijk geheel was aangewezen op haar AOW en de door mij overgedragen pensioen/alimentatie bedragen. Ik schreef haar de derde brief betreffende onze financiële regelingen (Brief 3):

Willits 1/12/2001

Beste Elly

Je staat nu een paar maanden voor je 65ste verjaardag en naar ik begrijp zijn er grote veranderingen in je woonplek op komst of hebben die reeds plaats gevonden.

Naar aanleiding van die verjaardag wil ik toch graag nog eens weer wat orde op zaken stellen.

In de maand Maart arriveer je de pensioengerechtigde leeftijd en ga je AOW ontvangen. Je weet waarschijnlijk dat dat ook inhoudt dat je een jaarlijkse vakantietoeslag krijgt. Hoeveel weet ik niet precies omdat mijn AOW drastisch lager is dan die van jou en Francine slechts een paar Euro's per maand ontvangt. Maar je zult al die informatie wel van de Sociale Dienst ter plaatse ontvangen.

Indertijd was je uitkering vastgesteld op 28000 Fl per jaar. Ik zal er voor zorgen dat je die maandelijkse portie daarvan op tijd ontvangt, dat wil zeggen meestal de 1ste, 2de of 3de van de maand, afhankelijk van het feit of de eerste op een Zaterdag of Zondag valt.

Je totale uitkering zal dan op jaarbasis zo'n 35.000 gulden of meer bedragen. Net als in de vorige gevallen hoor ik graag of je daar nog opmerkingen over hebt. Als je die niet hebt en ik geen klachten van je ontvang bij het deponeren van die bedragen op je bankrekening, neem ik aan dat je hiermee akkoord gaat.

Met mijn gezondheid gaat het niet al te best. Toen de familie Natrop hier onlangs met ons mijn verjaardag vierde, werd ik niet lekker. Ik nam aan dat m'n maag problemen met de middaglunch had, maar na een bezoek aan de huisdokter in Puilacher en een cardioloog in Clermont bleek het een milde hartaanval te zijn. Ondanks dat, en enorm stom van mijn kant, ben ik toch met het hele gezelschap gaan eten. Ik moet nu oppassen want die

aanvalletjes kunnen zich gemakkelijk herhalen. En intussen hopen dat het met je zelf goed gaat en er zich bij de overgang van Eindhoven naar Friesland geen problemen voordoen.

Hartelijke groeten

Jakob (Jaap)

was getekend J.Vlietstra

Ook op deze brief kreeg ik geen antwoord en dus belde ik haar op om haar reactie te vernemen. Die was positief en aangezien ze kennelijk in het gezelschap van Mirjam was, hoorde ik haar naar haar dochter roepen: "Nu krijg ik er eindelijk ook een vakantietoeslag bij". Met dat al was ik in de veronderstelling dat deze zaak geregeld was. Veel later bleek dat dat een foute veronderstelling was.

Nu neem ik een grote sprong in de tijd. In 2002 kreeg ik moeilijkheden met de ademhaling en bleek ik niet meer in staat te zijn de vele fietstochten die ik steeds in Frankrijk ondernam, uit te voeren. Zelfs de negen treden van de trap die naar het terrasje van ons huisje in Puilacher voerde, werden een obstakel dat ik maar met veel moeite kon overwinnen. De raad van onze Engelse buurtgenoten Lisa en Michel, alsmede de uitdrukkelijke aandrang van onze naar Frankrijk geëmigreerde kennissen Jennifer en Jim, raadpleegde ik de lokale dokter. Deze zond me door naar een cardioloog die een afspraak maakte met een lokale kliniek waar men mijn zeer onregelmatige hartslag zou corrigeren. Dat viel samen met de laatste week van de vakantie van Sylvia en Louis, die in de buurt hun tenten hadden opgeslagen en Louis bood aan om ons met onze gehuurde auto naar de kliniek te brengen. De ingreep betrof het inbrengen van een lange flexibele buis in mijn slokdarm waarna men door het toedienen van elektrische schokken in de buurt van mijn hart van plan was die hartslag weer normaal te maken. Toen ik uit een soort lichte verdoving weer bij kennis kwam, begon ik over pijn in de hartstreek te slagen. Eerst werd daar geen aandacht aan geschonken maar toen de pijn ondraaglijk werd, besloot men de werking van mijn hart te controleren. Daaropvolgend werd ik in mum van tijd op een brancard gegooid en naar een kliniek gereden waar men verder onderzoek zou plegen. Dat alles gebeurde op een Vrijdag. De ambulance die me vervoerde, werd gevolgd door Louis met Francine en Sylvia als passagiers. Ik zal de rest kort houden. Zaterdagmiddag begon ik bloed en slijm op te hoesten - men had nog steeds niets gedaan - en toen Francine eindelijk na veel vijven en zessen als enige bezoeker werd toegelaten, schrok ze enorm van mijn toestand en de hevige pijnen en drong aan op verdere acties. Ze kwam naast mijn bed zitten en onder de meest erbarmelijke omstandigheden probeerde ik voorgoed afscheid van haar te nemen. Hoe ze thuis in Puilacher is gekomen, weet ik niet. Die voor mij laatste ontmoeting werd gevolgd door een operatie en een vier weken durende coma. . Mijn slokdarm bleek tijdens de ingreep geperforeerd te zijn. In haar eentje heeft Francine de rest van die Zaterdag en de Zondag daarop doorgebracht. Sylvia kwam even langs om haar te vertellen dat ze haar geplande stranddag niet wilde onderbreken en liet Francine alleen in haar wanhoop achter. Gelukkig werd ze door dokter Léger van het St. Elois ziekenhuis in Montpellier opgebeld die haar vertelde dat hij mij onmiddellijk zou opereren en later die dag werd ze weer door hem opgebeld met de mededeling dat de operatie was geslaagd maar dat mijn toestand kritiek was. Kort daarop

kwamen Louis en Sylvia nog even bij haar langs en vertrokken de volgende dag daarop terug naar Nederland.

De vier weken coma werden gevolgd door 5 weken revalidatie en drie extra weken rust in Puilacher. Behalve een paar telefoontjes van Louis en een verzoek van Sylvia haar niet met telefoontjes lastig te vallen, werden de honneurs waargenomen door mijn goede collega Ruud Veldhuizen, diverse kennissen uit Willits, en veel andere kennissen uit de VS. Van mijn andere dochter heeft ze niets gehoord ondanks het feit dat we een paar maanden eerder met haar en haar kinderen een dag in Palavas hadden doorgebracht en het er op leek dat de banden met Mirjam weer wat werden aangehaald. Ook kreeg Francine onverwachts bezoek van mijn voormalige directeur Freek Bosman en zijn echtgenote Hilde. Omdat ik niet in staat was gedurende die tijd de alimentatie en pensioengelden naar Elly over te maken, zorgde Freek er voor dat dat bedrag vanaf dat moment door het pensioenfonds van Philips aan Elly direct van mijn pensioen zou worden afgetrokken en aan haar zou worden uitbetaald.

Na alle doorgestane emoties en de langdurige tijd die mijn genezing vergde, had ik aan de door Philips aangeprezen verhoging van Elly's pensioengedeelte niet meer gedacht. Een fout van mijn kant waarvoor mij later de rekening werd gepresenteerd.

Nadat we op deze wijze meer dan vier maanden in Frankrijk hadden doorgebracht, kwam het niet bij ons op om plannen voor een direct daarop volgend bezoek aan Frankrijk te brengen. Wel werd het ons duidelijk dat we de rekeningen van de ziekenhuizen zouden moeten betalen. Dat is na het afsluiten van een lening in Maart of April 2012 gebeurd, waarmee een beslaglegging op ons huisje in Puilacher werd voorkomen.

De traumatische omstandigheden van mijn opname en operatie hadden tot gevolg dat het plezier dat we tijdens onze bezoeken aan dat deel van Frankrijk hadden besteed voorgoed tot het verleden behoorden en ik drong er op aan om ons huisje te verkopen om eventuele vorderingen van de ziekenhuizen en de kliniek die ons in eerste instantie hadden geholpen te vermijden. Op ons laatste bezoek in 2003 boden we ons stekje in Puilacher te koop aan en eind 2003 kregen we bericht dat een Engels paar had overwogen een bod uit te brengen. Dat bod zou de gemaakte kosten en de investeringen aan het huis compleet compenseren en na maanden van bieden en tegen-bieden en het verkrijgen van de benodigde papieren en milieu-onderzoeken was de zaak rond. Vanaf dat moment konden we onze reisjes naar dit deel van de wereld toch vervolgen omdat Jim en Jennifer ons aanboden gebruik te maken van een complete woning die naast die van hen was gelegen en die ze bij het overlijden van de eigenaar van de nazaten van die eigenaar hadden gekocht. Het was een huis met drie slaapkamers en 3 WC's en een uitgebreide douche en bad-gelegenheid. Het was kortom compleet en tot aan 2011 hebben we vele malen de overtocht en ons verblijf in de vallei van le Faïence doorgebracht. Daarbij zagen we zelfs kans om onder de voorwaarden van de huur van het huis de oude kennissen Lisa en Michel en later ook Sylvia met echtgenoot en dochter uit te nodigen een week of langer te huisvesten. Ik kom daar dadelijk op terug.

Omstreeks het begin van de herfst van 2009 kreeg ik een lange brief van Mirjam waarin ze er voor pleitte de verstoorde relatie te herstellen. Ze beweerde in die brief mij te missen en had behoefte aan vaderlijke raad. (Ik zal op de inhoud hier niet ingaan, maar de toon klonk eerlijk en plezierig). De brief was vergezeld van drie bijlagen die door haar twee zonen en de dochter waren opgesteld en een relaas van hun dagelijkse bezigheden weergaven.

Onmiddellijk daarop heb ik haar geschreven dat de deur altijd voor mijn dochters en ook voor die van haar openstond en dat ze me alles kon vragen wat ze maar wilde. Ik ben er van overtuigd dat de toon van mijn antwoord overeenkwam met die van Mirjam. Daarna heb ik niets meer van haar vernomen en op een vraag aan Sylvia of zij wist of Mirjam mijn antwoord had ontvangen, kreeg ik als respons dat ik dat ook niet behoefde te verwachten. Ze karakteriseerde het met: "Typisch Mirjam om zo iets te doen". Nog geen 2 maanden daarna kreeg ik omstreeks vier uur in de ochtend een telefoontje van een uiterst geagiteerde Elly. (Ik kreeg die omstreeks eenzelfde uur wel vaker en meestal met de korte mededeling dat ze gezondheidsproblemen had maar dat alles verder goed was). Deze keer kreeg ik, nog half dronken van mijn onderbroken nachtrust van haar te voren dat ze door haar dochters in de rug was gestoken en dat ze van plan waren iets met haar te doen waar ze geen zin in had. Ze smeekte me daar wat aan te doen, maar ik kon niet anders doen dan haar te zeggen dat ik daar onmogelijk toe in staat was en dat ze haar poot stijf diende te houden en niet door haar dochters te laten dwingen om dingen te doen waar ze later spijt van zou kunnen krijgen. Verdere hulp of adviezen kon ik haar moeilijk geven. Ik kreeg echter het vermoeden dat er meer aan de hand was. Sylvia had me al een paar keer meegedeeld dat Mirjam van mening was dat Elly aan de ziekte van Alzheimer leed. Sylvia geloofde dat niet omdat ze volgens haar zeggen nooit iets dergelijks bij haar moeder had waargenomen.

Toch moet ze op een bepaalde manier hebben ontdekt dat er met haar moeder wat mis was want kort daarna belde ze me op om me te vertellen dat Elly naar een inrichting in Tiel zou verhuizen om daar voor haar ziekte (Alzheimer en een te hoog suikergehalte) zou worden behandeld. Ik kreeg eveneens te voren dat Elly niet meer in staat was haar eigen financiën te beheren en beslissingen betreffende eigendommen en contacten met gemeente en rijk te ondernemen. De twee dochters hadden kans gezien om zichzelf tot bewindvoerders van hun moeder te laten registreren en zo zouden alle verdere beslissingen door deze twee dochters (die op dat moment een zeer stroeve relatie met elkaar bleken te hebben) worden uitgevoerd. Zo en passant vertelde Sylvia me nog dat dat geen gevolgen voor de door mij uit te voeren betalingen zou hebben. Betalingen die maandelijks door het pensioenfonds van Philips aan Elly (aan de bewindvoerders dus) op een rekening van de ABNAMRO zouden worden gestort. Tevens gaf Sylvia te kennen dat ze nu behalve die betalingen haar AOW ook op diezelfde rekening zou ontvangen en dat de meeste onkosten van het verblijf in de inrichting in Tiel door de AWBZ werden gedekt. Dus, zo deelde ze me heel openhartig mee, ik kon gerust mijn betalingen verminderen want ze hadden al dat geld niet nodig. Wat ze daar precies mee bedoelde was me niet helemaal duidelijk, maar ik vertelde haar bij die gelegenheid dat een deel van de magere AOW die ik ontving, zou worden ingetrokken omdat wij in het buitenland woonden. De betaling aan Elly zouden dan door Philips met een bedrag van ongeveer 75 Euro per maand worden verminderd. Ik moest dit evenwel ook aan Mirjam doorgeven zodat beide bewindvoerders van alles op de hoogte waren. Dat laatste bleek niet het geval te zijn want van de afspraken die ik met Elly in de eerder vermelde correspondentie met haar had gemaakt, bleek later geheel buiten de twee dochters om te hebben plaats gevonden. Mijn aanname dat ze van alles, ook van het echtscheidingsconvenant, op de hoogte waren, was zoals gezegd een aanname.

Intussen hadden wij voor de maand Mei in 2011 weer voor een maand het huis van Jim en Jennifer gehuurd en omdat Sylvia's ziekte (Sjögrens disease) met chemo-kuren was behandeld, leek het ons een goed idee Sylvia en Louis in die periode voor zo'n tien dagen bij ons in Frankrijk onderdak en gezelschap aan te bieden. Al snel bleek dat kleindochter Nouchka daar ook graag bij wilde zijn, en zo werd overeen gekomen ook haar uit te nodigen. Een paar dagen nadat we ons in onze vakantiewoning hadden geïnstalleerd, kwamen Louis en Sylvia via een vlucht vanuit Rotterdam en met een gehuurde auto ons bezoeken. Al snel bleek dat van een gemeenschappelijk verblijf eigenlijk geen sprake was. De dochter en haar echtgenoot trokken zich terug in het deel van het huis dat het meest geschikt voor hen was en toen Nouchka arriveerde wist die ook een plaatsje in dat deel van het huis te bemachtigen. Van gemeenschappelijke maaltijden was eigenlijk geen sprake. Alles vond zo'n beetje afzonderlijk van elkaar plaats. Sylvia's grootste behoefte bestond uit dagelijkse tochtjes naar het strand. Dat ondanks de vrij koude situatie aan een nog koudere Middellandse Zee en het feit dat haar ziekte haar voorschreef de zon zoveel mogelijk te mijden. Op mijn uitnodiging een bezoek aan Montpellier te brengen en hen daar wegwijs te maken en de geheel vernieuwde moderne binnenstad te bezoeken, werd negatief gereageerd. Ze gingen liever hun eigen weg. Van een familie-achtig samenzijn was weinig te merken en de enige uitzondering waren de twee gezamenlijke dineetjes en lunches die ik had gearrangeerd. Met een zucht van onze verlichting vertrokken ze op het moment dat wij nog twee weken voor de boeg hadden, maar ons verblijf was door de wat vreemde houding van de drie leden van het gezin Natrop eigenlijk geen sprake. Wat nog opmerkelijker was dat de weinige malen dat ik met Sylvia over haar moeder sprak ze me er constant attent op maakte dat ik geen alimentatie of pensioenbetalingen aan Elly meer zou moeten doen of die aanmerkelijk zou kunnen korten omdat ze in feite geheel door de overheid werd verzorgd en dat van de betalingen die door Philips regelmatig aan haar werden uitgekeerd, slechts een klein deel voor haar moeder bestemd en/of nodig was.

Omdat we niets meer van hen hoorden, belde ik Sylvia in Juli daarna op om te informeren naar hun gezondheid. Ik kreeg de wind van voren dat ik niet eerder contact had opgenomen. Een beetje vreemd omdat wij van hun kant wij niets hadden vernomen hoe de terugreis bij hen was verlopen. Na nog wat gebabbelt te hebben, informeerde ik naar de afwikkeling van alle zaken Elly betreffende. Sylvia deelde me botweg mee dat ze onlangs 500 Euro voor Mirjam van haar moeders rekening naar Sneek had overgemaakt. Op mijn waarom? Kreeg ik als antwoord dat dat bestemd was voor een cadeau(tje) voor Thom's verjaardag. Mij werd tevens meegedeeld dat ze regelmatig geld van Elly's alimentatie en pensioen mocht onttrekken voor bepaalde uitgaven zoals geschenken voor verjaardagen (volgens Louis "namens Ma") en tevens voor de benzine die ze moest verbruiken om haar te bezoeken. Het werd mij al snel duidelijk dat de inkomsten van Elly op min of meer grote schaal door de twee dochters en een deel van de kleinkinderen werd opgestreken. Bij informatie bij de rechtbank in Arnhem die Mirjam en Sylvia als bewindvoerders had aangesteld, kreeg ik te horen dat dergelijke uitgaven niet rechtmatig waren. Ik heb daarop de rechtbank gevraagd een neutrale bewindvoerder aan te wijzen, die wat omzichtiger met al die gelden om zou kunnen gaan. Tegelijkertijd had ik contact opgenomen met de advocaat die mij bij mijn echtscheiding vertegenwoordigde en hij legde me uit hoe dit soort zaken in Nederland bij de wet worden geregeld. Aanvankelijk had ik

gedacht dat een klacht over de handelwijzen van de bewindvoerders zou helpen. Ik verwoordde die klacht in een brief, gedateerd 23/8/2013 aan de kantonrechter in Arnhem. Nadere informatie gaf me de indruk dat die klacht niet serieus zou worden genomen en verzocht de kantonrechter in een tweede schrijven, gedateerd 29/8/2013 die klacht in te trekken. Daar kreeg ik pas op 14 November een antwoord op. Dat antwoord was afkomstig van Mevr. van der Mueren in een officiële brief gedateerd 14 Oktober waarin ik werd medegedeeld dat de klacht was ingetrokken. Er moet enige verwarring bij de griffie zijn geweest want hoewel het nummer van Elly (1708) juist was, werd verwezen naar een klacht betreffende Mevr. Parels. Ik had namelijk toen ik mijn klacht op 23 Aug. 2011 indiende niet de indruk gekregen dat men in Nederland alimentaties, ondanks het feit dat patiënten zoals Elly op grote schaal door de AWBZ worden ondersteund, door bewindvoerders praktisch geheel als geschenken aan zichzelf, hun echtgenoten, of hun (klein)kinderen uit kunnen delen zonder dat daar veel belasting voor moet worden betaald en waarbij het begrip "estate" van de gever of geefster wel erg ruim is geïnterpreteerd. Een situatie en wettelijke regeling waar ik in mijn jongere jaren nimmer van had gehoord en die in de VS zeker niet van toepassing zou zijn. Zo werd een oorlog met mijn eigen nageslacht gestart omdat de rechtbank het nodig had gevonden onmiddellijk na de 23ste augustus kopiëren van mijn brief naar de bewindvoerders te sturen. Dat was niet meer en niet minder dan een slag in mijn gezicht, de vroegere echtgenoot van Elly die sinds zijn 20ste jaar praktisch al zijn verdiensten aan zijn rechtmatige echtgenote (tot aan 1988) en zijn kinderen en kleinkinderen had besteed en daarna het grootste deel van zijn bezittingen en inkomsten (alsmede verzekeringen en betaalde sociale premies) op eenzelfde wijze aan zijn nakomelingen en vroegere echtgenote had betaald c.q. afgedragen.

Die oorlog werd ontketend met een brief en bijlagen die door mijn twee dochters waren ondertekend, maar waarvan de inhoud zonder twijfel door Pieter Roelofs, de longarts en echtgenoot van Mirjam, was opgesteld. Er kwamen in ieder geval uitdrukkingen in voor die mijn dochters nooit hadden kunnen bezigen omdat ze de betekenis ervan beslist niet kenden. Ook de herhaalde zinsnede "Het zij zo" was een uitdrukking die Pieter Roelofs te pas en te onpas in eerdere brieven had gehanteerd.

Het hoofdthema van de brief betrof de beschuldiging dat ik vanaf de datum van onze echtscheiding had nagelaten het alimentatie- en later het pensioengedeelte van Elly niet met de stijging van de kosten ter voorziening van het levensonderhoud had opgewaardeerd. Men volgde een reken- en besluitvorming die gehanteerd werd op het door ons getekende echtscheidingsconvenant dat gebaseerd was op mijn inkomsten in 1987 en verzwegen het feit dat in dat convenant de voorwaarde was opgenomen dat indien mijn inkomsten door ontslag, pensionering etc. zouden wijzigen, die wijzigingen ook in de alimentatie mocht worden toegepast. Een voorwaarde die zich na 1987 drie maal heeft voorgedaan. Het eindresultaat in hun ogen was dat ik van mijn pensioen in 2011 van 5500 Euro per maand ik 3500 Euro aan Elly (lees de dochters) af zou moeten dragen en inmiddels een achterstand van meer dan 135.000 Euro had opgebouwd, een achterstand die ik per ommekeer op de rekening van Elly diende te boeken. Dit afgezien van beledigende opmerkingen zoals: "Wij nemen aan dat U op een overlijden van onze moeder had gerekend", en "de egoïstische wijze waarop U onze moeder heeft behandeld".

Bovendien werd in die brief gesuggereerd dat advocaat Juste Lang tijdens het overleg de echtscheiding en de gevolgen daarvan Elly terzijde had gestaan, terwijl tegen haar zin Mevr. Wiggert als raadvrouw van Elly en slechts bij de ondertekening van het convenant Mr. Lang als mijn raadsheer had toegewezen. Mr. Lang was bij geen enkele zitting verder aanwezig geweest en hij raadde mij zelfs aan niet met de voorwaarden die in het convenant waren opgenomen akkoord te gaan omdat Elly zwaar overbedeeld was. Die overbedeling sloeg vooral op de hoogte van de alimentatie, de schenking van onze woning en auto aan Elly en de bijna totale overdracht van de gehele inboedel aan haar. Met uitzondering echter van een aan mij gegeven schilderij, de door mij aangeschafte Oosthoek encyclopedie, mijn rijwiel en een door mij zelf gemaakte werkbank. Artikelen en eigendommen die zonder verder commentaar later eveneens door de dochters en/of echtgenoten van de dochters nimmer aan mij zijn overgedragen. De enige wijze waarop ik de eisen en beschuldigingen kon weerleggen en ongedaan kon maken, bestond uit het verzoek aan Mr. Juste Lang mij in de strijd tegen mijn nageslacht te ondersteunen.

Aanvankelijk liepen de pogingen van Mr. Lang om met mijn dochters om de tafel te gaan zitten en de zaak uit te praten op niets uit. Mirjam en ik denk in mindere mate Sylvia, bleven standvastig in hun eisen en ik denk dat de brieven die Mr. Lang naar hen toestuurde de zaak wat versoepelde. Hij gaf hen te kennen dat hun eis ook wettelijk geen grond had, te meer omdat volgens een uitspraak van de Hoge Raad wij reeds sinds 1981 gescheiden waren en sinds 1994 een alimentatie na slechts 12 tot 14 jaar uitbetaald behoeft te worden. Daar merkte hij wel bij op dat dit niet betrekking had op het pensioengedeelte waar ik de laatste 10 jaar een geringer bedrag per maand via Philips Pensioenfonds aan Elly had toe doen komen, dan volgens de berekeningen en indexeringen van het Fonds zij recht op zou kunnen maken. Dat "kunnen maken" slaat op het feit dat de hoogte van Elly's pensioen door de twee partijen kan worden herzien. Ik zou dus in de eerste plaats terug kunnen vallen op de eerste brief (Brief 1) waarin ik met Elly een afspraak maakte, maar die afspraak sloeg op het alimentatiegedeelte. Ik had nagelaten om vanaf het moment dat Philips de betaling van Elly's pensioen rechtstreeks op haar bankrekening stortte, dat bedrag te corrigeren en had het Philips Pensioenfonds daar opmerkzaam op moeten maken. Nu eiste de wet dat ik het te kort over de laatste vijf jaren alsnog aan Elly (lees weer haar dochters) over moest maken. Dat het een rommeltje dreigde te worden, had eveneens te maken met het feit dat de aan Elly overgemaakte gelden en voor zover ze niet direct aan haar werden besteed, op een vreemde wijze direct en met veel franje en woorden omkleedde gerechtelijke uitspraken aan de kinderen en kleinkinderen als giften mochten worden toebedeeld. Weliswaar tegen een belachelijk laag belastingtarief en beperkt tot een bepaald bedrag per jaar. Daar begonnen de acties van Mr. Lang successen te boeken. Mirjam poogde nog een direct schriftelijk contact met mij te starten, maar op aanraden van Francine's advocatuur in de VS volgden we de aanwijzingen van dit kantoor om alle correspondentie via Mr. Lang te laten lopen. Iets waar Mirjam woedend op reageerde en de aan hen verstuurde verzoenende (zie Appendix) brief die via Mr. Lang mijn dochters bereikte, had slechts tot gevolg dat daarop met bedenkelijke termen en kwalijke uitdrukkingen werd gereageerd.

Intussen hadden de bewindvoerders hun eis tot het betalen van een som ineens van 130.000 Euro terug geschroefd naar 66.000 Euro. Mr. Lang ging daar niet op in en deelde hen mee dat mijn liquide middelen slechts 55.000 dollar bedroegen (een bedrag dat door de dochters werd vertaald in 50.000 dollar overeenkomend met 38.000 Euro). Met de eis dit bedrag in twee delen van elk 19.000 Euro en te betalen op de laatste dagen van 2011 en de eerste week van 2012, alsmede het opschroeven van de pensioenbedragen van Elly tot het door Philips berekende en geïndexeerde bedrag van 1700 Euro per maand (een bedrag volgens een brief van het Philips Pensioenfonds dat mij na de gemaakte afspraken bereikte, 80 Euro te hoog bleek te zijn) trok het Pensioenfonds zich uit het overmaken van die gelden aan Elly terug en werd alles in mijn schoot geworpen. Die eis hield ook in dat ik een brief aan de Rechtbank in Arnhem diende te schrijven waarin ik mijn verontschuldiging voor het deponeren van de klacht over het gedrag van de bewindvoerders aanbod. Ondanks mijn telefonisch verzoek om mij een antwoord op mijn spijtbetuinging te sturen, heb ik geen verdere informatie van de rechtbank of de griffie ontvangen. Die brief heeft de rechtbank kennelijk nooit serieus genomen omdat, zoals reeds eerder is gememoreerd, de griffier (mw. van der Mueren) van de Rechtbank in Arnhem mij per brief (gedateerd 14 Oktober 2011) meedeelde dat mijn verzoek van 29 Augustus 2011 om mijn klacht van 23 Augustus in te trekken, als zodanig reeds was gehonoreerd en men, naar ik aanneem, geen behoefte had aan een tweede verzoek. (Zie Brief 4). Het is volgens mijn beste weten niet uitgesloten dat dit schrijven nooit de kantonrechter zelf heeft bereikt omdat de griffier kennelijk de noodzaak van een herhaling van het intrekken van de klacht niet inzag. Of de bewindvoerders door de griffier zijn geïnformeerd weet ik niet, maar het schijnt dat de bewindvoerders genoeg hebben genomen met mijn verontschuldiging aan het kantongerecht en een kopie van die spijtbetuinging die ik via Mr. Lang aan hen toe heb doen komen. Een verdere eis was dat ik 419,29 Euro voor de door de bewindvoerders gemaakte kosten aan hen diende over te maken. Dat is eveneens gebeurd maar de beloofde nota's van deze kosten heb ik nimmer ontvangen.

Brief 4:

Willits 25 October 2011

Mevr. v.d. Mueren
Rechtbank Arnhem
Bewindbureau
betr. Bm. Nr.: 1708

Geachte Mevr. van der Mueren

Na een gesprek met mijn advocaat heb ik begrepen dat er een groot verschil bestaat tussen de rechten en plichten van de alimentatiebetaler en de pensioengerechtigde die zowel alimentatie als pensioen ontvangt.

Nadat het me duidelijk is geworden hoe deze twee aspecten in elkaar verstrengeld lijken, dien ik mijn aanklacht verwoord in een brief aan U op 23 Aug. j.l. in en betuig ik mijn spijt over de verwarring die daar mee is ontstaan.

Ik hoop dat U de behandelende kantonrechter verzoekt mijn aanklacht in te trekken.

Hoogachtend

J.Vlietstra

Willits

California

Zo was ik met 12.000 Euro aan onkosten voor mijn raadsheer door mijn dochters, later aangevuld met Nouchka, één van de twee kleindochters, 50.000 Euro armer geworden. Een bedrag dat ik opzij had gezet om Francine in haar onderhoud te kunnen voorzien, mocht ik voor haar komen te overlijden. Rest mij de nare conclusie te trekken dat mijn dochters het niet op mij, maar op mijn tweede echtgenote hadden voorzien en dat alles onder het mom van hun grote liefde en bezorgdheid voor hun bloedeigen moeder waar ze in het verleden constant kritiek op hadden geuit.

Ik had nog overwogen een civiel proces over deze gehele gang van zaken willen starten, maar werd door vrienden en ex-collega's van dit voornemen afgehouden. Men verwachtte dat ik daarvoor minstens drie maal naar Nederland moest reizen om voor de rechtbank te verschijnen en men schatte de kosten in een dergelijk proces op meer dan 25.000 Euro. Zelfs bij een voor mij gunstig oordeel zouden mijn totale kosten die 50.000 Euro duidelijk overschrijden.

Een plezierige omstandigheid deed zich voor toen ik bij mijn 80ste verjaardag door Mischa, de zoon van Sylvia hartelijk werd gefeliciteerd. Van kleindochter Nouchka, die meermalen onze gast was geweest en naar het leek uitstekend met Francine op kon schieten, geen woord. Het contact met Mischa bracht nog een andere onregelmatigheid aan het licht. Bij ons vertrek naar de VS in 1992 had ik het beheer over mijn muntenverzameling, die ik in een periode van ongeveer 30 jaar had opgebouwd, en een geschatte waarde van 7500 Euro vertegenwoordigde, aan Mischa overgedragen met de belofte dat het mettertijd zijn eigendom zou worden. Op een vreemde manier heeft Sylvia kans gezien zich die verzameling toe te eigenen en, weer naar ik aan moet nemen, "verkwanseld".

Na afloop van deze hele geschiedenis en een breuk met de rest van wat ik mijn nageslacht moet noemen (Mischa uitgezonderd), heb ik getracht mijn leven en mijn gelukkig onverwoestbare relatie met Francine weer enige inhoud te geven. De twee gesprekken die ik met een psychologe had, bevatten eigenlijk slechts één raad: "Zet een punt achter alles en tracht alle ellende, beschuldigingen en humiliaties te vergeten".

Dat is echter gemakkelijker gezegd dan gedaan en misschien dat het onder woorden brengen van alles wat aan deze belevenissen voorafging die raad beter inhoud weet te geven.

PS: Op het moment dat ik dit hoofdstuk in “Herinneringen” aan het afsluiten was, kreeg ik een e-mail van Mischa Natrop, Sylvia’s jongste zoon, dat zijn grootmoeder Elly Goemaat op 27 Februari (2013) was overleden en op Zaterdag 2 Maart was gecremeerd. Dat was de enige directe mededeling die ik van Elly’s overlijden pas op 3 Maart (een dag na de crematie) heb ontvangen. Drie dagen later ontvingen wij de kaart waarin het overlijden van Elly formeel werd gemeld. Hiermee is het conflict dus op een onwezenlijke wijze afgesloten hetgeen betekent dat de relatie met de leden van mijn nageslacht wellicht met uitzondering van Mischa definitief en onherroepelijk eveneens een onvermijdelijk eindpunt heeft bereikt.

Appendix: Adres aan de bewindvoerders 6/11/2011; verstuurd via Mr. Juste Lang)

Dierbare dochters Sylvia (Esther) en Mirjam.

Na de ontvangst van de aangetekende stukken deze week, vond ik het belangrijk en zinvol jullie deze brief te schrijven. Ik kan die niet direct versturen, maar geef dit epistel, bestemd voor mijn twee dochters, aan mijn raadsheer Juste Lang, die dan moet beslissen of hij deze al dan niet aan jullie doorgeeft.

Allereerst mijn spijt over de veel te sterke emotionele reactie op het bericht van Sylvia dat er 500 Euro voor Thom’s verjaardag uit de combinatie alimentatie/pensioen van Elly was onttrokken. Ik heb later begrepen dat Philips mij niet juist heeft ingelicht over deze combinatie. De alimentatie was het bedrag dat ik tot de 65ste verjaardag van mijzelf aan haar zou uitbetalen, waarna de verplichte betaling van het pensioen in aanvang zou nemen, al dan niet met een alimentaire aanvulling als dat bedrag onvoldoende zou blijken te zijn om in het levensonderhoud van de alimentatiegerechtigde, cq pensioengerechtigde te voorzien. Die situatie heeft zich nooit als zodanig voorgedaan. Na de scheiding op 27 mei 1981 heb ik tot aan het moment van de door het gerecht geregelde scheiding in 1987 Elly royaal van huishoudgeld voorzien en de andere lasten direct betaald. In die periode kreeg ik de CIAD Prijs uitgereikt, een prijs waaraan een bedrag was gekoppeld dat me in staat stelde de resterende hypotheeksom op het huis in Eindhoven en de daaraan gekoppelde levensverzekering (meer dan fl. 25.000) af te kopen. Mijn herinnering is dat het totale bedrag dat ik tot op dat moment van mijn inkomsten overhield zo’n 30% van mijn inkomsten bedroeg.

Bij de scheidingsprocedure was alleen Mevr. Wiggert aanwezig die Elly heel duidelijk maakte dat als mijn inkomsten zouden dalen, wij de alimentatie zouden kunnen aanpassen. In de vier jaren voor mijn pensionering heb ik Elly fl. 5000 per maand betaald uit een salaris dat ruwweg Fl. 80.000 op jaarbasis bedroeg. In die Fl. 5000 waren ook een einde-jaarsbonus en vakantiegeld verrekend, bedragen die ik na een terugval van 38% in mijn salaris niet meer zou ontvangen. Toch heb ik kans gezien om ondanks de enorme

kosten waarmee ik in de VS werd geconfronteerd Elly Fl. 3950 per maand aan alimentatie uit te betalen. Elly ging daar mee akkoord want ze heeft nimmer protest tegen deze mindering aangedragen en via telefoongesprekken gaf ze aan er tevreden mee te zijn.

De tweede terugval in inkomsten van mijn kant vond plaats toen een extra betaling om in de premies van de Volksverzekeringen, waar ik geen deel meer van uit mocht maken, wegviel. Dat was gekoppeld aan een eerste hartaanval, die me in de schoot van de gezondheidszorg in de VS wierp. Een instituut dat mij maar mondjesmaat hielp bij de kosten die daarmee gepaard gingen. Bij het naderen van de pensioengerechtigde leeftijd van Elly heb ik haar gevraagd de alimentatie te vervangen door het Philipspensioen plus een aanvulling van Fl. 2000 per jaar. Het door mij te betalen bedrag werd dan Fl. 30.000 per jaar en Elly zou daarnaast haar AOW met vakantiegeld gaan ontvangen. Ook de inhoud van die brief heeft ze kennelijk nimmer bestreden en me zelfs opgebeld om haar genoeg over de getroffen regeling te bekrachtigen. Prompt daarop vond het drama in Frankrijk plaats waarbij ik na een mislukte ingreep langzaam comatisch werd en we eigenlijk op een hartverscheurende wijze afscheid van elkaar namen. Na een nacht en een dag van onzekerheid waarin Francine niet wist of ik nog leefde of dat het onheil zich al had voltrokken, werd ze door chirurg Léger van het St. Elois ziekenhuis in Montpellier opgebeld die aangaf dat hij zou trachten mijn leven te redden. De vier uur durende operatie die Francine huilend en zonder enige troost van wie dan ook doorbracht, moet een hel zijn geweest. Maar het werd tenslotte een soort "Eind Goed, Al Goed". Daarbij moet ik nogmaals mijn grote dank uitspreken voor de hulp die Louis heeft aangedragen door Elly bij gelegenheden te vergezellen, vooral op de momenten waarop de ziekenhuizen geld wilden zien.

Ik ga niet stil staan bij de momenten waarop ik teleurgesteld werd door de interesse in mijn situaties door wie dan ook. Toch had ik hoop dat na het treffen van Mirjam en mijn drie kleinkinderen in Palavas er een kentering in de onderlinge verhouding was ontstaan. Daarin bleek ik te optimistisch te zijn. Ook mijn eigen houding heeft te wensen overgelaten. Te veel de Friese stijfkop waarmee compromissen maar moeilijk te sluiten zijn. In mijn zeer werkzame wetenschappelijke leven een voordeel, in sociale zin wellicht vaak onverteerbaar.

Maar ondanks dat ben ik de Vader van mijn twee dochters en de grootvader van mijn vijf kleinkinderen gebleven. Als er ooit een beroep op mij werd gedaan, kon men op een stijfkoppige positieve mentaliteit rekenen. Dat moeten Sylvia en Louis zich toch nog kunnen herinneren en ondanks het feit dat de vrouw die mij een enorme veerkracht heeft gegeven niet op de officiële wijze welkom was op Mirjam's huwelijk, heeft ze mijn harde kop ervan weten te overtuigen dat ik ik bij die gelegenheid niet weg kon blijven.

Nu zijn er harde woorden gevallen. Aan beide kanten. De poging om jullie als bewindvoerders te vervangen, had ik na moeten laten. Ook zat ik goed fout bij de indexering van het Philipspensioen. Dat heb ik inmiddels en onmiddellijk hersteld. Ik ben niet onfeilbaar, maar ik ben ook geen egoïst. Getuige daarvan is het feit dat al mijn publicaties, woordenboeken en encyclopedieën om niet ter beschikking van de rest van de industriële en wetenschappelijke wereld via het Internet bereikbaar zijn. Een feit waar meer dan een half miljoen malen een beroep op is gedaan.

En ik weet hoe jullie je moeten voelen. Dat is mij in 1969 overkomen toen ik klaar stond om met mijn gezin naar Boston te vertrekken waar het MIT in combinatie met Philips mij

een sabbatical van twee jaren aanbood in de meest enerverende omgeving waarin ik naar grote hoogte had kunnen groeien. Later, toen bleek dat die periode een zogenaamde vergissing bleek, hoorde ik van de vice president van Philips, dr. Pannenburg, dat Elly mijn directeur, prof. Harinx, had benaderd met het verzoek mijn deelname aan een belangrijk project en ons vertrek in te trekken. Ze voelde zich niet opgewassen tegen de grote veranderingen waar ook zij mee te maken zou krijgen. De reden die Harinx aangaf was, dat mijn groepsleider, ir. Schoenaker, mij niet kon missen. Maar Schoenaker werd daar niet van op de hoogte gesteld met als gevolg dat ik in een vacuum terecht kwam. Gelukkig heeft dr. Pannenburg mij daar twee jaar later, toen het hem duidelijk werd, wat er was gebeurd, uit verlost.

Zo moeten jullie je ook hebben gevoeld en ik trek daarbij het boetekleed aan.

Ik wil op dit alles en onze gestoorde verhoudingen verder niet ingaan, maar hoopte iets duidelijk te hebben gemaakt. Ik laat het verder aan mr. Juste Lang over om deze brief al dan niet aan jullie te overhandigen.

Jullie stijfkoppige Vader
Jakob en Grootvader Oop.

PS: Vergeet bij dit alles niet dat Francine een voor mij onontbeerlijke levensgezel is die als ik haar zou moeten missen mij in de hel stort die Jacques Brel in zijn ballade van "De Oudjes" beschrijft.

Copyright © Jakob Vlietstra 2013